

“Üç bacı”dan ən kiçiyi...

Yeganə BAYRAMOVA

Bahar müjdəli kiçik çillə

Qış fəslı yalnız soyuq, şaxta demək deyil. Bu aylar xalq yaddaşında zamanın sınağı, təbiətlə insanın səbir yarışıdır. Həmin sınağın ən maraqlı mərhələlərindən biri də kiçik çillədir. Böyük çillənin sərt və amansız günlərindən sonra gələn kiçik çillə, sanki, qışın öz gücünü bir daha sınamaq istədiyi, amma artıq yorulduğu bir dövrdür. Bu çillə nə qədər soyuq olsa da, içində gizli bir nəzarət, bahar nəfəsi duyulur.

Xalq təqviminə görə, qış fəslı 3 hissəyə bölünür: Böyük çillə 40 gün, kiçik çillə 20 gün çəkir. Onlardan sonra Novruz bayramınadək qalan 30 gün boz ay adlanır. Bu təqvimlə dekabrın 21-dən yanvarın 31-dək böyük çillə, yanvarın 31-dən fevralın 21-dək kiçik çillə, fevralın 21-dən martın 21-dək Boz ay davam edir.

Bəzi bölgələrimizdə Böyük çillə-

dən kiçik çilləyə keçəndə müəyyən mərasimlər təşkil olunur. Kiçik çillənin birinci ɵngünlüyündə Xıdır Nəbi bayramı keçirilir, qovurğa qovrulur, hədik və digər yeməklər bişirilir. “Çillə” sözü - ağrı, acı, çətinlik, məşəqət, sıxıntı mənasını ifadə edir. Çillədən çıxmaq ağrıdan, acıdan çıxmaq deməkdir. Kiçik çillə böyük çillədən fərqli olaraq çətin dönmə kimi anlaşılr. Xalq arasında belə bir deyim var: “Böyük çil-

lə yerə sancar, kiçik çillə sümüyə işləyər”. Bu ifadə təkəcə havanın soyuqluğunu yox, həm də həyatın çətinlik-

lərini, dözümlülyü simvolizə edir.

Xalq inanclarına görə, kiçik çillə böyük çillədən fərqli olaraq, daha hiyləgərdir. Bir gün Günəş üzünü göstərər, ertəsi gün şaxta yenidən hökmünü sürər. El arasında “kiçik çillə aldatdı” deyimi də məhz bu dəyişkən xarakterdən yaranıb. Təbiətin bu

qeyri-sabit davranışı kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan insanlar üçün həmişə diqqət mərkəzində olub. Çünki kiçik çillənin hər günü torpaqla bağlı qərarların, səbrin və müşahidənin sınağı sayılıb.

“Çillə çıxmamış bahara bel bağlama” deyimi bu gün də aktuallığını qoruyur. Bu, xalqın təbiətlə apardığı uzunmüddətli müşahidələrin nəticəsi olan bir həyat dərsidir.

Qeyd etdiyimiz kimi, kiçik çillə dövrü xalqın məişətində, adət-ənənə-

lərində də öz əksini tapıb. Keçmişdə bu günlərdə insanlar daha çox ev işləri ilə məşğul olar, ailə süfrələri ətrafında toplaşar, nağıl və dastanlara qulaq asardılar. Qış gecələri sözlən, yaddaşın və birliyin qorunduğu zaman idi. Bu baxımdan, kiçik çillə həm də milli-mənəvi dəyərlərin ötürüldüyü mühüm bir mərhələ sayılır.

Bu gün müasir həyat tərzı, texnologiyaların inkişafı, şəhər həyatının sürəti bizi təbiət ritmlərindən bir qədər uzaq salsa da, kiçik çillə anlayışı hələ də xalq düşüncəsində yaşayır. Çünki bu anlayış sadəcə hava hadisəsi deyil, həyat fəlsəfəsidir. Səbir etməyi, gözləməyi, zamanın hökmünə hörmətlə yanaşmağı öyrədir.

Kiçik çillə bizə xatırladır ki, qış nə qədər sərt olsa da, bahar mütləq gəlir. Əsas olan bu keçid dövrünü anlayışla, səbirlə və ümidlə qarşılamaqdır. Təbiətin bu sükutlu, soyuq, amma mənalı günləri insanı özü ilə baş-başa qoyur, onu düşünməyə vadar edir. Kiçik çillə - qışın son sınağı, baharın isə ilk vədi kimi yaddaşımıza həkk olunur. Və bu vəd xalqımızın minillik yaddaşında hələ uzun illər yaşayacaq.